

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Stojte na straži!

Kakor poročajo, so pogajanja za naše zunanje posojilo v Londonu zaključena. Posojilo nam bo dala angleška bančna skupina, s katero se je pogajal za časa svojega obiska v Londonu naš finančni minister Kumanudi. Kakor so takrat pisali, bi imelo znašati to posojilo 15 milijonov angleških funtov. Po sedanjem kurzu naše krome bi znašalo to ogromno svoto 19 milijard kron. To je večja svota kot vsi letni dohodki naše države. Če ostane kurz našega denarja na dosedanj višini, bomo plačevali na leto samo za obresti tega posojila ogromno svoto bodruga milijarde kron. Če pa bi naša valuta še nadalje padala — kar bi se moralo zgoditi, če bi se to posojilo slabo uporabilo — bi bila obrestna bremena še hujša. Te številke govore same zase dovolj in so glasen opomin vsem krmarjem te države.

Naš list je v seriji člankov nazorno pokazal, kam vodi posamezne sloje valutna mizerija. Ustalenie valute postaja vedno nujnejša zahteva. Zavedamo pa se, da tega ni možno napraviti samo z uvedbo nove — v blagu izražene — denarne enote, ampak da je treba odstraniti obnem tista dva vzroka, ki silita države k tiskanju novih bankovcev. Brez tega je državam nemogoče izvesti mesto papirja zopet blago kot denar. — Treba je spraviti predvsem v ravnotežje državne dohodke in izdatke, razen tega pa tudi potrošnjo in proizvodnjo vsega narodnega gospodarstva.

Bolj ko razmišljamo, kakšne so poti, ki do tega vodijo, tem bolj prihajamo do prepričanja, da potrebujejo po vojni izcr-

pane države Srednje Evrope in njihova gospodarska ozemlja kreditov. Pot, ki jo je šel finančni minister Kumanudi, sama na sebi ni napačna.

Če se bo porabilo angleško posojilo za to, da si nakupimo dovoljno število vagonov in lokomotiv, da se pozidajo kratke spojne železnice, ki bodo vrednost sedajnega železniškega omrežja potrojile, bo posojilo dobro naloženo.

Pri nas naših naravnih bogastev deloma zato ne moremo izkoristiti, ker jih ne moremo izvoziti. Temu je krivo pomanjkanje vagonov, pa tudi železniško omrežje, ki za ta promet ni zgrajeno. Samo male spremembe bi dale tudi obstoječemu na mali drugo vrednost.

Par primerov! Železniška zveza med Varaždinom in Koprivnico, ki bi ne bila daljša kot 40 km, bi dala državi drugo zvezo med Mariborom in Belgradom, ki je samo na tem mestu pretrgana! Zveza Ljubljana - Reka preko Broda bi zvezala naenkrat Slovenijo z morjem. Takih malih sprememb, ki bi dala obstoječemu železniškemu omrežju vso drugo vrednost, bi lahko navedli iz vseh delov države lepo število.

Tudi tvornice za vagoni bi se dale s tujim kapitalom vpostaviti — ne da bi se nam bilo bati, da bi za naše gospodarstvo ne donšale obresti.

Začeli smo pri najpotrebnejšem, pri prometu. Navedli pa bi lahko še vse polno drugih korakov, ki bi bili v stanu, proizvodjalne sile našega gospodarstva dvigniti in spraviti naša zakopana naravna bogastva na plan. Koliko industrijskih pridelkov uvažamo, ki bi jih prav lahko

ga ležišča si vstajal ob godbi flavt. Sedem altarjev si zgradil pregreham, ki sem jih pretrpel, in jedel si od jedi, ki ni za uživanje. In škrlat tvojega oblačila je obšit s tremi znamenji sramote. Tvoji maliki niso bili ne iz zlata, ne iz srebra, ne iz kovine, ki je večna, ampak iz mesa, ki umre in premine. Njih lase si omadeževal z nardami in margerane si jim dal v roke. Z zafranom si omadeževal njih noge in razprostiral preproge pred njimi. Z antimonom si emadeževal njih obrvi in oskrnil njih telo z mirom. Do tal si se priklanjal pred njimi in prestoli tvojih malikov so stali na solncu. Solncu si kazal svojo sramoto in mesecu svojo norost.

In mož je odgovoril rekoč: »Res je.«
In v tretjič je Bog odprl knjigo življenja.

In Bog je dejal možu: »Zločesto je bilo tvoje življenje in z zlom si vračal dobro in z zlobo si vračal dobroto. Roke, ki so te hranile, si rani, in prsi, ki so te redile, si zaničeval. Kdor je prišel k tebi in te prosil vode, je odhajal žejen od tebe, in izgnance, ki so se skrivali v svojih brlogih po noči, si izdajal pred dnem. So-

izbaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Stane mesečno 7 din., celoletno 84 din.

Oglaš: prostor 1 × 55 mm 50 p.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštine proste.

tudi doma pridelovali, če bi dvignili dotične industrije doma!

Zakaj smo napisali te vrstice? Da opozorimo na nevarnost, da se ti krediti morda ne boče uporabili produktivno. Govorijo, da se bo zgradila za ta denar nova, druga jadranska železnica. Ta misel je nesrečna misel. V drage mostove in predore se zabija denar, kadar ga je preveč. Če bi ravnali danes tako, bi bili podobni podjetniku, ki si je izposodil veliko vsoto denarja in zabil ves ta denar v fabriške stavbe. Ko je bilo vse to šele na pol dozidano, mu je že tudi denarja zmanjkalo — obenem pa tudi kredita, tako, da je moral pustiti, da je stalo fabriško zidovje prazno.

Misel jadranske železnice pa še ni najnesrečnejša med vsemi mogočimi. Mogoče je, da bomo vtaknili tuje posojilo v topove in da bomo krili z njim stroške za našo dosti preveliko armado, ali da bomo krili z njim druge neproduktivne državne izdatke. Potem bi prišli z novim posojilom z dežja pod kap. Naše državno gospodarstvo, pa tudi vse naše narodno - gospodarstvo bi moralo iti nevzdržno nizdol.

Gorja, ki smo ga s početka omenili, bi ne bilo ne kraja ne konca, predno se ne bi podvrgli popolnoma gospodarskemu vodstvu tujcev, ki znajo gospodariti, z drugimi besedami — predno ne bi postali — tuja kolonija. Ali je naloga naših državnih krmarjev, da pripravljajo to pot? Ali je morda to naloga naše armade, ki ta razvoj s tem, da stavi na naše gospodarstvo prevelike zahteve nehote pospešuje?

Na to bodo morali odgovoriti tisti, ki boče o uporabi zunanjega posojila odločali. Tisti, ki so poklicani, da to vporabo nadzorujejo, naj stojte na straži.

OSKAR WILDE:

HISA SODBE.

Tiho je bilo v hiši sodbe. In človek je stopil razgaljen pred Boga.

In Bog je odprl knjigo življenja človekovega in Bog je dejal človeku: Zločesto je bilo tvoje življenje in krut si bil z onimi, ki so te prosili pomoči. In z onimi, ki so bili v bedi, si bil trd in brezsrčen. Siromaki so te klicali, pa jih nisi slišal in klic mojih v bridkosti je zadel ob gluha ušesa. Svojo dedščino si nastopil in postal lisice v sosedov vinograd. Otrokom si grabil kruh in ga metal psom. In moje gohavce, ki so stanovali na močvirjih in v miru živeli in me slavili, si zapodil na veliko cesto. In na moji zemlji, ki sem te iz nje vzredil, si prelival nedolžno kri.

In mož je odgovoril rekoč: »Res je.«
In zopet je Bog odprl knjigo življenja.

In Bog je dejal možu: »Zločesto je bilo tvoje življenje in iskal si lepoto, ki sem jo razodel, in mimo dobrega si šel, ki sem ga skrnil. Stene tvojih sob so bile pokrite s podobami in s svojega brezbožne-

vražnika, ki ti je prizanesel, si ubil iz zasede in prijatelja, ki je hodil s teboj, si prodal za denar, in vsem, ki so ti prinašali ljubezen, si vračal le naslado.«

In mož je odgovoril: »Res je.«
In Bog je zaprl knjigo življenja rekoč:

»V peklo te pošljem, v najglobokejše peklo te pahnem.«

In mož je zaklical: »Ne moreš.«

In Bog je dejal možu: »Zakaj te ne morem pahniti v peklo? Zakaj ne?»

»Ker sem živel zmerom v peklu,« je odgovoril mož.

In molk je vladal v hiši sodbe.

In čez nekaj časa je izpregovoril Bog rekoč: »Ker vidim, da te ne morem pahniti v peklo, te pošljem v nebesa. Da, v nebesa te pošljem.«

In mož je zaklical: »Ne moreš.«

In Bog je dejal možu: »Zakaj te ne morem pahniti v peklo. Zakaj ne?»

»Ker si nikoli in nikakor nisem mogel predstavljati nebes,« je odgovoril mož.

In molk je vladal v hiši sodbe.

Država ali posamezniki?

Spoznali smo v prejšnjih odstavkih položaj posameznih stanov, položaj cele države — položaj, ki vodi — v prepad. Pokazali smot udi pot, ki bi rešila državo, rešila trpeče ljudstvo, vendar ali pa država nastopila to pot? Pred tedni smo že v našem listu objavili članke »Kako iz blata?«, kjer je pisatelj ostro očrtal današnje »zdravljenje« državnih financ in kjer je bil podan mogoče sicer nekoliko absolutistični način, kako izpeljati zavozeno narodno gospodarstvo iz blata. V posameznih krogih so izzvali ti članki sicer precej debat, vendar v celi Sloveniji ni najti moza, ki bi v našem časopisu stvarno ugovarjal uvedbi moderne pšenične valute.

Kje je vzrok temu? Ali jih to vprašanje ne zanima? Ne verjamemo. Po vseh časopisih, po gostilnah, kavarnah, na cesti in doma, povsod je naš gospodarski položaj vedno bolj središče vseh debat, vsega razgovora. Saj ni čudno; čim bolj nas rana skeli, tem pogostejše govorimo o njej. Seveda s samim govorjenjem, z »razpravljanjem in pričkanjem« ne bomo prišli daleč. Treba je dejanj, sicer ne bo boljše. Dejanja pa se morajo izvršiti le po načrtu. Pričakovati bi bilo zato, da naš takratni načrt preizkusijo strokovnjaki, da ga prouče, da ga po stvarnih utemeljitvah odklonijo ali pa pripoznajo. Zgodilo se ni ne eno ne drugo. Naš načrt so — zamočali. Zakaj? Naš načrt obeta ustalitev denarne vrednosti, obeta pravičnejše plačevanje blaga in dela, najresnejše ogroža špekulacijo. Vse to so pa reči, pred katerimi obliva zona vse tiste, ki danes izkoriščajo trpeče ljudstvo. Vsi tisti, katerim so današnje razmere prijetne, našim načrtom nasprotujejo. Načrt se ne sme uresničiti, pravijo. Ubiti ga je treba zato! O, če bi mu vedeli stvarno ugovarjati, smo lahko prepričani, da bi že povedali vse; pa hudo je, ko s v o j i h ugovorov povedati ne smejo, zato je edini način pač — zamočati, češ, pozabilo bo ljudstvo — in nevarnost bo odstranjena. Če bi pa le še ne bilo miru, je pa treba načrt samo osmešiti, saj smešiti se da vse; še Krista so smešili, ko je visel na križu...

Ljudstvo pa ni pozabilo. Ljudstvo govori o tem. Za ljudi, ki jim borzne špekulacije še niso zakrknile najenostavnejšega spoznanja, ki so navajeni računati samo z navadnimi, čistimi števili, za te ljudi pa je načrt jasen, tako jasen,

da ga ne bodo pozabili. Nasprotno, stiska jih sila z vsakim dnem bolj, da opazujejo, mislijo in pri tem spoznavajo, da imamo prav. S tem je pa ideja — rešena. Ne smete sicer misliti, da nam je ravno ta ideja vse. Nikakor. Če prinesete drugo, boljše, bomo sprejeli tisto; dokler pa vidimo rešitev samo v tej, bomo širili to v zadnjo gorsko kočjo, da postane last vseh trpinov, ki edini jo bodo tudi izpremenili v meso in kri.

Po vsem tem, kar smo povedali, ni upati, da bi država osvojila naš načrt in ga izvršila, kajti besedo pri državi imajo v današnjih kapitalističnih časih predvsem le tisti, ki sedijo na zlatih stolcih. Treba bi bilo streti odpor teh in še, če bi se na videz udali, bi skušali na skrivaj otežiti vsak uspeh. Tudi je gospodarstvo celokupnega naroda nekaj tako velikega, zamotanega, da bi bilo težko dobiti finančnika, ki bi hotel prevzeti odgovornost za način operacije, ki je sicer jasen, priprost, pa vseeno še ni — preizkušen. Najnovejša zgodovina nam kaže nešteto slučajev, da so se zmotili tudi zhenjalni narodni gospodarji. Narodno gospodarstvo pač ni samo računski problem, temveč je živ organizem, podvržen neštetim znanim in tudi še neznanim naravnim zakonom.

Če vsled tega ni mogoče zahtevati, da izvede država ta načrt takoj, pa je najmanj, kar lahko od nje zahtevamo, da ta načrt preizkusi. Povedali bomo prihodnjč, kako nameravamo preizkusiti ta načrt sami in dokazati, da je misel prava. Povedati pa moramo že danes, da bi ga morala prezkusiti predvsem država sama; kajti ona je dolžna preizkusiti vse, kar le količkaj obeta rešitev pred katastrofo. Našla bi v vseh slojih, ki se danes potaplajo, razumevanje in priznanje. Prezreti tudi ne sme za državo najvažnejšega momenta: državne misli. Ta pada ali raste, ne mogoče vsled agitacije, temveč je odvisna predvsem od eksistenčnih pogojev državljanov. Temelj močni državi niso močni bataljoni, pač pa zadovoljni državljani.

Pa če se država sama vkljub temu ne čuti poklicana po lastni iniciativi preizkusiti pravilnost načrta, smemo pričakovati od nje vsaj dobro voljo, da z vsemi močmi podpira iniciativo državljanov samih.

S tem so prišli do ožjega načrta, do ustanovitve zadruga »Peka«, o kateri bomo govorili prihodnjč.

ki odstopa. Karamehmedović pa je odstopil baje radi šibkega zdravja, čeprav je sam bil minister za narodno zdravje. Nam se prav resno zdi, da v vladni večini v resnici ni vse zdravo.

+ Odstopila je tudi laška vlada. Klerikalni ministri niso bili nič kaj voljni, odpraviti se na pot in so se do zadnjega branili.

toma obljubo od francoske vlade, da se naši državljani ne bodo rekrutirali za tujsko legijo. Za tiste, ki so že v legiji, so se od francoskega vojnega ministrstva zahtevali spisi, zato, da se ti naši ljudje odpuste.

Ker so se zadnji čas raznesli glasovi o novem sprejemanju naših državljanov v tujsko legijo, je vlada takoj storila potrebne korake pri tukajšnjem francoskem poslanstvu in pri francosem zunanjem ministrstvu, da se naši ljudje, o katerih se dokaže, da so bili brez svoje svobodne volje nvrščenj v tujsko legijo, takoj osvobodijo.

Če je kdo kriv tega izvabljanja, bo postavljen pod kazensko odgovornost.

Minister za zunanje zadeve je nekaj obljubil; če niso tudi njegove besede le zunanje, še potem bo težko kaj napravil. To nam je nerazumljivo: Gospod minister je že prej vedel o svinjarijah, ki se gode z našimi ljudmi na ljubo tujemu imperializmu (iz interpelacije s. Divca — »Naprej« 21. jan., uvodnik — stvar celo tako izgleda, da so neki gg. ministri sami podpirali francosko lopovsko obrt!), vedel je o tem, pa vendar ni storil nobenega koraka!

Kar ne morejo se uživeti v odigrano ulogo. Današnje »Jutro« poroča o »brezobzirnosti ljubljanskih mestnih socialistov.« »Že dva dni leži v Ljubljani po vseh cestah in hodnikih sneg in v času, ko razsaja španska bolezen, ki se zlasti lahko razvija iz prehlajenja, mora občinstvo stopati po mlakah in lužah,« povdarja hudobno. Takoj za »brezobzirnostjo ljubljanskih mestnih socialistov,« pa poroča o »dvorskem plesu, ki se bo vršil pri g. pokrajinskem namestniku, ki obeta biti najslajnejša plesna prireditelj v Ljubljani.« »Jutrove« zavijače pozna že vsa Ljubljana, ki dobro ve »kam pes tace molli.« kakor pravi tako lepo narodni pregovor. Sneg je še naletaval, pa so ga delavci že odstranjevali. Če pa razsaja po Ljubljani španska bolezen, prav gotovo ni kriv temu sneg, ki leži na cestah in hodnikih, temveč številni plesi, ki so na dnevnem sporedu. Tako se prav resno bojimo, da bodo vsi ki se bodo udeležili dvorskega plesa, smrtno zboleli na španski boleznj. O tem, kaj sledi iz tega, bo pa najbrž poročalo takoj jutri »Jutro«, ki bo veselo, ker še nismo pozabili negovih »kapitalnih kozlov«, ki jih ne strelja v kamniških planinah, kakor bi kdo pričakoval, temveč v svojem uredništvu.

Dantejevo peklo ali belgrajski zaporj. Obravnava proti atentatorjem na Njega Vel. kralja Aleksandra še traja in izpovedujejo obtoženci take gorostasnosti, ki so mogoče samo na Balkanu. Tako n. pr. so morali obtoženci podpisati izjave, ne da bi vedeli o njih vsebini. V zaporih jih vedno batinjajo, tako n. pr. imajo posebno piko na komunističnega poslanca Djekovića. Zbravniki so brezbrizni, čeprav je eden izmed atentatorjev obolel za epilepsijo zaradi batinj. »Če ne bi bili atentatorji, pa ne bi sem prišli,« jim odgovarjajo na njihove pritožbe. Ker vsi časopisi brez izjeme poročajo o strahotnih belgrajskih zaporih, bi bil že skrajni čas, da se razmere predrugačijo.

Za mednarodno razstavo knjig, ki se bo vršila v Firenci (Italija) daje udeležencem tozadevne informacije vodja kr. italijanske delegacije v Ljubljani.

Taboriščna uprava v Strnišču je z 31. januarjem prenehala poslovati.

Preklic. Podpisani preklicujem vse žaljive besede, ki sem jih izgovoril v Zagorju v Konzumnem društvu o Ivanu Ostrožnik-u, ki da daje slabo vago. Preklicujem, ker mu ne morem dokazati. — Zagorje, dne 31. januarja 1922. — Ivan Dernovšek.

Ljubljana.

Petdesetletnica skromnega umetnika. Te dni je praznoval g. Jožef Plečnik, vodja na arhitektnem oddelku ljubljanskega vseučilišča, petdesetletnico svojega rojstva. Jožef Plečnik je izšel iz preproste družine ljubljanskega mizarja, a se je z ljubeznijo do svoje umetnosti že za mlada povzpel med tiste, ki jih pozna in cenj ves svet. Znano je, da so mu n. pr. Čehi poverili obnovo starih Hradčanov

Politične vesti.

+ Turki beže. Muslimanski minister za trgovino in industrijo dr. Spaho je odstopil in sicer, kakor sam pravi, radi tega, ker je ministrski svet skupščini predložil dvanajstine, ne da bi Turkom ugodil nekih izprememb. To je po Karamehmedoviću že drugi turški minister,

Dnevne vesti.

Jugoslovani v francoski tujski legiji. Dne 16. januarja je poslanec sodrug Divac predložil vladi vprašanje o jugoslovanskih državljanih, ki so bili pod pretvezo, da dobe dobro plačano delo v opustošenih krajih Francije, izmamljenj v francosko tujsko legijo in poslani v francoski Maroko.

Minister za zunanje zadeve je dne 30. januarja podal sledeči odgovor na to vprašanje:

»Ta zadeva mi je znana od prej. Kraljevska vlada je dobila že pred dveima le-

in da so ga pred vojno mislili na Dunaju naslednika slavnemu gradbeniku Wagnerju na akademiji. Plečnik je dober človek, ki je že mnogo storil za izboljšanje proletarskega življenja. Sedaj pa biva med nami in nam vzgaja novi rod. Naj bi še dolgo živel!

Primate goljufa! Po ljubljanski okolici se klati nekdo, ki se predstavlja za referenta stanovanjskega oblastva in pregleduje stanovanja. Stranke naj tega goljufa izročijo policijo oziroma orožništvu. — Okrajno glavarstvo.

Predavanje urednice »Ženskega Pokreta« gospe Miliwe Milojevičeve iz Beograda o temi »Enaka morala za moške in ženske« bo v soboto, 4. februarja 1922 ob 8. zvečer v posvetovalnici mestnega magistrata. Vabimo vse, moške in ženske, ki se zanimajo za temo predavanja, da pridejo. Po predavanju debata. Namesto vstopnine se pobirajo prostovoljni prispevki za zgradbo »Dečjega doma« v Ljubljani.

Tedenski izkaz v tednu od 22. do 29. pr. m. izkazuje 30 novorojencev (18 m) in 33 umrlih oseb (18 ž), med njimi: za jetiko 3, za pljučnico in rakom po 2, za smrtno poškodbo 2. Naznanjenih je bilo 5 novih slučajev ošpeč, 1 griže in 1 škrlatice.

Dve ugledni materi v Zgornji Šiški. Prva je Frančiška Habjan, po domače Primašca, ki je v svoji pijanosti zabolela nož sinu v roko. In druga je Polona Vidmar, po domače Dramežca, ki je proglašila za norca svojega sina, ki ji je celo leto denar skupaj nosil — znosil ji je približno 60.000 K — potem pa ga je dala na Studenec. Do teh dveh žalostnih slučajev je prišlo edino-le zaradi krščanske ljubezni do svojega bližnjega.

Celje.

Zahvala. Podpisana se najiskreneje zahvaljujem vsem sodrugom in sodruncam v »Zlatarki«, ki so mi v času moje bolezn darovali znesek 714 kron. — Sodrugiča Verbančič Terezija.

Iz stranke.

Ljubljanske sodruge opozarjamo na današnji diskusijski večer. — Začetek točno ob 20. v mali dvorani Mestnega doma.

Ježica pri Ljubljani. V soboto, 4. februarja se bo vršil redni občni zbor ključevne organizacije KDZ ob 18.30 pri »Ruskem carju« na Ježici. Dnevni red: 1. Poročilo dosedanjega odbora. 2. Volitev novega odbora. 3. Slučajnosti. Sprejemali se bodo tudi novi člani. Dolžnost vseh članov je, da se občnega zbora točno udeležijo. — Odbor.

Vestnik Svobode.

Zagorje. Podružnica delavskega izobraževalnega društva »Svoboda« za Slovenijo, je naznanila za nedeljo, 5. t. m. ob 5. popoldne v rudniški restavraciji predavanje sodr. Podbevška. Ker pa je predavatelj zadržan, se bo isto predavanje, ki ga bomo pravočasno naznanili, vršilo pozneje.

Podružnica delavsko - izobraževalnega društva »Svoboda« za Slovenijo v Mežici naznanja vsem članom redni občni zbor, kateri se bo vršil v nedeljo, dne 5. februarja 1922 ob 11. dopoldne v društveni dvorani nad Konsumnim društvom za Slovenijo v Mežici. Dolžnost vseh članov je, da se občnega zbora polnoštevilno udeležijo. Vabljeni so tudi nečlani, kateri bi imeli namen delavsko izobrazbo podpirati in povzdigniti.

Kulturni vestnik.

Hamlet v našem dramskem gledališču. Pred dnevi je bila premiera Shakespearove žaloigre v petih dejanjih »Hamlet«. Gledališče je bilo nabito polno, ker je pisatelj svetovno znan in bilo je po vsakem dejanju tudi dovolj nepotrebnega ploščanja. Resnici na ljubo ugotavljamo, da so igrali igralci pod povprečno mero in da se je le malokaterim posrečilo rešiti svoje vloge. Predvsem so bile zgrešene glavne vloge kakor Klavdij, Hamlet, Polonij, ob nenavadni smrti katerega smo se resnično oddahnili in še drugi. Podrobno oceno priobčimo prihodnjič. Režiser Sest je v »Gledališkem Listu« št. 17. bridko pravilno omenil, da so sanje vsakega igralca igrati Hamleta, sanje vsakega režiserja režija Hamleta in da ostane Hamlet vedno sen, čeprav se ga izvaja, igra, režira...

Naše operno gledališče. »Jugoslavija« je pred dnevi poročala, da očitvidno peša obisk opernega gledališča. Ali je kriva izbira repertoira, ali mogoče angažiranje opernih moči, ki kvarijo ansambl? Ali morda zakulisne spletke povzročajo rapidni padec umetniškega nivoja slovenske kraljeve opere? Zakaj noben list več operi ne priobčuje poročil? Se recenzente strašijo pisati resnico? Kaj naj bo to? — Danes, ko vodi taino preiskavo v obeh gledališčih gospod Govekar, ve že vsak otrok, da je nekaj pošteno gnilega v državi Danski. Tudi pri opernem gledališču bo treba pomesti z železno mečo.

Umetniški diskusijski večer. Začetkom prihodnjega tedna bo v veliki dvorani »Mestnega doma« diskusijski večer, na katerem bo bral glasbenik in kritik Marij Kogoj svoje odločbe o umetnosti, razpravljal o naših obstoječih kulturnih razmerah in konečno otvoril diskusijo o vseh mogočih umetniških vprašanjih. Občinstvo, umetniki in kritiki, ki si niso na jasnem z najnovejšo umetnostjo, naj ne počaste tega diskusijskega večera samo s svojo prisotnostjo, temveč naj tudi stavljajo vprašanja, ker je ugodna prilika, da se informirajo o različnih kulturnih pokretilih.

III. Literarni večer. V soboto, 11. t. m. bo ob 8. zvečer v veliki dvorani Mestnega doma literarni večer, na katerem bo reprezentativno nastopil pesnik Tone Seliškar in pisateljica Stefanija Ravnikar. Pred recitacijo bo govoril pesnik Podbevšek o naših kulturnih razmerah in nalogah. Ker sta nastopajoča umetnika najbolj zreli in samostojna izmed mladih, bo ta literarni večer izpadel brez dvoma z najlepšim uspehom izmed dosedanjih.

Po svetu.

— **Novega župana** so izvolili v Gorici v osebi dr. Bonneja iz zmerne italijanske narodne skupine, ki je v Gorici popolnoma prodrla s pomočjo slovenskih glasov.

— **Splošna rudarska stavka** je bila proglašena po vsej češkoslovaški republiki.

— **Železničarska stavka** je izbruhnila na Nemčiji. Doslej je le delna.

— **Orgije nemških častnikov na fronti.** Pred vojnim sodiščem v Frankfurtu na Odri so oprostili urednika socialističnega dnevnika, ki je obtožil ugledne nemške častnike, da so sestavljali v pretečeni vojni četo propalic, lopovov in razbojnikov. V svojem zagovoru je urednik poudarjal, da je imel »kronprinc« na fronti v svojem glavnem stanu harem najbolj razuzdanih žensk, s katerimi je uganjal v

družbi svojih častnikov neverjetne orgije. Urednik je dokazal, da je prestolonaslednik oneščeval dekleta v vseh mestih, kjer se je mudil s svojim štabom. Stariše, ki so protestirali proti temu nečuvnemu ravnanju, so na njegovo povelje zaprli, ali pa jih enostavno odgnali v zloglasne tabore v zaledje. Vojno sodišče se je prepričalo, da so vsi dokazi obtoženega urednika resnični in ga je zato oprostilo.

— **Kdaj bomo prišli do nebes v tem življenju.** Kakšna so nebesa? To vprašanje je zastavil Brisbane, ko je vzel na piko nekega Conana Doyleta. Ta Doyle je namreč spisal knjigo, v kateri opisuje nebesa. On trdi, da je govoril z edenindvajsetimi mrtvimi, med katerimi je tudi njegov sin, in ti so mu povedali, kakšna so nebesa. Doyle piše, da v nebesih »je tako kakor na zemlji.« Ko on pride tja, bo imel pri sebi ženo, otroke in svoje knjige. Starci postanejo mladi in otroci odrastejo v nebesih. Taka je Doyletova fotografija nebes. Kdor hoče, lahko verjame. Kakšna so pravzaprav nebesa? Indijanci mislijo, da so nebesa gozd, poln divjačine, katere ne bo nikdar zmanjkalo za lov. V indijanska nebesa prideta tudi pes in konj. Mohamedanci imajo nebesa za neke vrste kabaret, ki je poln lepih, mladih deklet. Orientalska ljudstva — od katerih so kristjani podedovali svojo vero — si predstavljajo nebesa kot ogromno palačo iz zlata, srebra in dragih kamnov, ki sije kakor solnce itd. Brisbane je mnenja, da naj bodo nebesa še tako divna, on jih ne mara, če ni v njih sprememb. Ali se ne bi človek naveličal tudi najbolj nebeskih nebes, ako ni 999,999,999,999 trijonov let nobene spremembe? Dokler bodo ljudje fantazirali o nebesih onkraj groba, toliko časa bodo imeli pekel na zemlji. Ako bi se vrnil neolitski človek, ki je živel pred 30.000 leti, in prišel v današnje moderne mesto, tedaj bi gotovo mislil, da je v nebesih. Ako se bi današnji človek vrnil na svet čez 30.000 let, bi tudi mislil, da je v nebesih. Kadar se ljudje izvlečejo iz pekla vojne, bede, brezposelnosti, razrednega boja, nevednosti in iz kapitalističnega sistema izkoriščanja za osebni in privatni profit, takrat bodo že imeli lep kos nebes. In čim bolj se bo človek razvijal k popolnosti, tem lepša bodo njegova nebesa v življenju.

Zagreb, devize: Berlin 149—154, Bukarešta 220—225, London 1312—1316, Newyork ček 303—304,50, Pariz 25.50 do 25.65, Praga 560—575, Svica 5950 do 60.00, Dunaj 3.60—3.70, Budimpešta 46.60 do 47, valute: dolarji 303—304, avstrijske krone 4—4.20, rublji 23—25, napoleoni 1135—1165, marke 145, leji 210—225, lire 14.10—14.20, turške zlate lire 1180.

Dopisi.

Tacen. (Nekaj o dr. Košenini.) Dva meseca sem ležal težko bolan doma. In nobenega zdravnika ni bilo k meni, kljub temu, da sem se naznanil bolniški blagajni, kjer sem član. Ko sem malo okrevaj sem se napotil v Ljubljano k blagajniškemu zdravniku dr. Košenini. Ta gospod me ni preiskal, ampak samo od daleč pogledal, spoznal za zdravega in me nagnal na delo. Ljudje božji, premislite! Niti hoditi ne morem, pa hajdi! Sedaj res ne vem, če so zdravniki pri bolniški blagajni zato, da bolnike zdravijo, ali da vlečejo plačo. Če zadnje drži, potem priporočam, da nastavijo kakega delavca mesto dr. Košenine. Delavec bi tudi znal bolnike na delo naganjati, če obstoji v tem zdravniško delo. Razlika bi bila, da bi pač delavec malo bolje zaslužil. — Delavec iz Tacna.

Velenje. V nedeljo, dne 29. januarja 1922 se je vršil redni občni zbor Unije rudarjev, podružnica Velenje. Predsednik Zalesnik je orisal položaj, mezno gibanje in delo organizacije za leto 1921. Sodrug Krušič iz Trbovelj je v dvehurnem govoru začrtal pot, po kateri moramo korakati, da se otresemo kapitalističnega jarma in povdarjal, da le v složnosti najde proletarijat boljšo bodočnost in zmago. Izvoljeni so bili sodrugji: Predsednik: Martinšek Andrej; namestnik: Rednak Jože; blagajnik: Znoj Franc; namestnik: Pouh Jože; preglednik: Kolar Rafael in Krajnc Jože; knjigovodja: Vrabič Jože in Srehotnik Albert; odborniki: Pevec Friedrich, Pristovšek Alojzij, Mravlak Anton, Toman Jernej.

Prevalje. Glede dopisa o prevaljski šoli v »Napreju« 29. pr. m. nam pošilja g. šolski voditelj Pavel Košir popravek, ki ga radi prostora v celoti ne moremo objaviti, iz katerega je pa razvidno, da se redni pouk na prevaljski šoli ni ukinil, ker je oddelek za premog v Ljubljani urgenco krajnega šolskega sveta rešil pred nameranim sistiranjem šolskega pouka. Pač pa je resnica, da je premoga zmanjkalo, tako da so morali nekaj časa kuriti z mehkiimi drvimi in da so dobili v nakazanih premogovnih množinah precej nerabnega premogovnega zdroba. Lojalno popravljamo. Našim dopisnikom pa še enkrat priporočamo, naj se v svojih dopisih drže stvarnosti.

Prevalje - Leše. Delavske razmere tukajšnjega premogovnika postajajo vedno obupnejše. Proletarec napenja vse sile, da spravi več kot mogoče črnega demanta na svetlo. Plača je pa tako nizka, da pri največjem varčevanju ni mogoče izhajati. Draginja pa vedno narašča. In ob tej obupni bedi se še delavstvo od uradnikov prav po slovensko šikanira. Na čelu je neka klerikalna hijena v Mežiški dolini; vedno pametne nazore ima, ampak le za milijone grofu Henkelnu. Na primer: če delavec dobi 1 kg premoga več, kot mu pristaja, mora plačati, če ga dobi pa manj, mu pa kratko pove, da je že zapaden. Ali je to pravica? Naj ga pa premogovnik delavcem tudi plača, kolikor ga niso dobili. — Uradnikov in paznikov je nastavljeno toliko, da na vsakihi

10 delavcev pride en uradnik oziroma paznik. Pod prejšnjim vodstvom, ko je bil ravnatelj za celokupno podjetje (v 5 premogovnikih) grof Henkel, je zadostovalo 18 teh gospodov, sedaj seveda, ko so samo Leše (200 do 210 delavcev), je teh gg. 20 in so poleg tega nemški šovinisti. Zadostovalo bi jih 12! Pri teh najštedijo, da bo manjši izdatek na plačah, pa ne pri ubogi delavski pari. — Delavec.

Pragersko. 31. decembra 1921. smo tukaj ustanovili »Pomožno društvo — Pragersko« po pravilih, kakor jih je potrdila vlada; in sicer po prizadevanju pekovskega mojstra in gostilničarja Antona Opranš. Društvo hoče biti v pomoč revnim ljudem našega kraja in zlasti tudi v tolažbo revnim otročičem naše zdaj slovenske šole. Upamo, da bomo mogli mnogo dobrega storiti. — V sedmičlanski odbor so izvoljeni sami domači ugledni možje železničarji. Udje se pridno oglašajo in nekateri do petkrat preplačujejo letni donesek. Med posebne naše dobrotnike štejemo Konzumno društvo za Slovenijo, tudi grajščaka Pavla Glančnik in tovarnarja brata Steinklauber.

UTRINEK.

Važnejše od nazorov drugih krogov je za socialiste mišljenje delavstva. Kajti ena temeljnih resnic je ta, da ne more osvoboditve delavstva izvršiti nihče drugi kakor delavstvo samo. Ali na prvi pogled mora biti vsakemu razumnemu človeku jasno, da je osvoboditev najštevilnejšega razreda človeške družbe, osvoboditev neštetihi milijonov, osvoboditev ogromne večine človeštva velikansko delo, ki se torej ne da izvršiti z malenkostnimi sredstvi ne z malenkostnim znanjem, ne z malenkostnim načrtom ali pa celo brez načrta.

Na žalost je tudi med delavstvom še veliko zmot.

Tudi med delavci je večina še indiferentna. Bila bi največja neumnost, ako bi to tajili, kajti to bi bila pogubonosa politika ptiča noja. Precenjevanje svoje moči se vedno maščuje. Socialistična stranka organizira vse delavce po svetu, da jih nauči samostojnega mišljenja in da jih prepoji s socialističnim duhom.

Ali sami sebe ne smemo varati, in zato si ne moremo domišljati, da smo že na cilju.

Na milijone je še delavcev, ki nimajo o svojem položaju, o vzrokih svoje bede, o družabnem ustroju in o družabnih razmerah nobenega jasnega pojma. Sami o sebi ne vedo nič drugega, kakor da morajo delati, če hočejo živeti, in tistega ki jim da dela, smatrajo za svojega dobrotnika. Kajti od njegove volje je odvisno, če jih najame ali pa spodi. In če jih ne spodi, mu morajo biti hvaležni.

Ker je v njegovi moči, da jim pokaže vrata kadarkoli hoče, morajo paziti, da se mu ne zamerijo. Kajti on jih lahko obsodi na lakoto. »Opravljaj svoje delo, pa molči.« je zanje vrhovni zakon.

Težko je poučiti take ljudi o resničnih razmerah, ker jim je pouk sumljiv. Če pa še slutijo vmes kaj socializma, se ga naravnost ustrašijo; ne da bi sami verjeli v kakšne posebne strahote socializma — ampak boje se ga, ker bi se z njim zamerili svojim predpostavljenim in gospodarjem.

Oni vidijo današnji dan. Kaj bo jutri ali pojutrišnjem, to je predač njihovim mislim. Danes imajo svoj trdi kruh, bogdaj da bi ga še jutri imeli; zato ostanéjo pridni, da ga ne bi izgubili.

Kljub temu pride lahko dan, ko vsa pridnost in udanost nič ne pomaga. Kapitalistu ne obljubuje produkcija navadnega visokega profita, pa jo enostavno ustavi in njegove »dobrote« napram delavcem je hipoma konec.

Namesto nauka z besedami prihaja tedaj šiba brezposelnosti. Tupatam odpre kateremu s svojo bedo oči; ali takih uspehov je malo. Kdor se noče zanimati za svoj položaj, dokler mu materialne razmere vsaj deloma dovoljujejo mstiti, je nesposoben za uspešno gibanje, kadar plane nanj skrb z vso svojo silo.

Dve mehlovani sobi se iščejo za takoj oziroma za 15. februarja. Po možnosti z električno razsvetljavo in posebnim vhodom. Ponudbe pod »Mira stranka« na anončno družbo ALOMA COMPANY, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Odgovorni urednik: Franco Svetek.

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Sprejmejo se takoj 2-3

krojaški pomočniki,
prvovrstni delavci, pri tvrdki
SCHWAB & BIZJAK,
Ljubljana, Dvorni trg 3.

Tovarna Barva vsakovrstno -- blago.

JOS. REICH Kemično čisti obleke.

Ljubljana, Poljanski nasip 4. Svetlolika ovratnike, zapestnice in srajce.

Podružnica: Šelenburgova ul. 3.

Podružnice:

Maribor Gosposka ul. 33
Novomesto Glavni trg
Kočevje št. 59.

Klobuke in slamnike

vseh vrst od preprostih do najfinejših dobite vedno v tovarni za slamnike in klobuke

FRANJO CERAR,
v Stebu, pošta Bemžale pri Ljubljani.

V popravilo prevzema tudi vsa tozadevna dela ter preoblikuje po najnovejši modi. V Ljubljani se sprejemajo pri tvrdki Kovačević i Teršan v Prešernovi ulici 5, kjer so tudi vsi vsorci vedno na razpolago.

Konsum. društvo rudarjev v Hrastniku

vpisana zadruga z omejenim poročtvom

sprejema hranilne vloge, ki jih obrestuje po 4%.

Na podlagi zadnjega računskega zaključka ima 576 članov ter sledeče društvene sklade:

Rezervni delež K 120.201.82.

Društveni delež K 17.103.71.

Blagovni promet za l. 1919/20 je znašal K 2.963.093.48. Delež znaša K 100.—.

Član postane lahko vsak.